

Recenzije.

Dr. Knöpfler, Lehrbuch der Kirchengeschichte (Herder, Freiburg im Breisgau, 1920.). Ovo je djelo glasoviti sada već pokojni dr. Alojzije Knöpfler, osnovao na spisima svoga nekadanjega profesora dra Karla Josipa Hefelea, tamo od god. 1869., pa do god. 1893. rottenburškoga biskupa. Pisac ga je prvput objavio god. 1895., a eto prije dvije godine šestiput. Ovaj se put s njim i oprostio, a oprostio se tako teško, kao što se teško rastao i sa svojom profesorskom katedrom. Niti se tome čuditi, kada se znade, da se njim služio neko tri desetljeća. Nu kadgod ga je nanovo izdavao, nije ga nikada naprosto prešampavao, nego vazda na temelju novih rezultata povjesničarskih istraživanja usavršavao i povećavao, a povećavao ga je samo utoliko, ukoliko je to dopuštao opseg jednoga običnoga bogoslovskega udžbenika. Na taj je način i šesto izdanje postalo opsežnijim za nekih 13 stranica (ovo izdanje broji XXVIII + 862 stranice u osmini). Knöpfler je svoje djelo, *Lehrbuch der Kirchengeschichte* pisao sabitim i zato teškim da, kadikada i nejasnim stilom. Uostalom ima sve odlike, što ih zahtijeva jedan dobar udžbenik: preglednost, mirna objektivnost i učenjačka ozbiljnost. Treće je izdanje dr. Kovats Šandor god.

1903. preveo na madarski, a četvrto Modesto Hernandez Villacusa god. 1908. na španski jezik. Ali našim hrvatskim potrebama ne može zadovoljiti. Pisac je imao pred očima samo Germane. Slavenima je posvetio tek par stranica, ali tako, da Hrvate i Srbe nije uopće ni spomenuo. U tom su od nas daleko srećniji Nubijci, Aladejci i Abazgi. Osim toga u djelu se nije uzeo nikakav obzir na postanak i razvoj crkvenih umjetnosti. Pisac je to u prvom predgovoru nastojao opravdati činjenicom, da se danas ta znanost u visokim školama ionako napose predaje. U trećem izdanju obećaje taj manjak nadoknaditi posebnim prilogom od nekih 10 araka, ali se kasnije opet ispričava drugim hitnim poslovima, te upozoruje na *Lehrbuch der christlichen Kunstgeschichte*, što ga je u Paderbornu 1910. objavio fra Beeda Kleinschmidt, član franjevačkoga reda. Isto je tako zaobljenost djela zahtijevala dostojniji prikaz stare kršćanske književnosti.

Dr. Jelenić.

Dr. Janko Oberški: Hrvati prema nepogrješivosti papinoj prigodom vatikanskoga sabora 1869/70. Krizevci 1921. str. 102. 8°. (Disertacija za doktorat.) Dr. Oberški napisao je dobru studiju o duševnom gibanju u nas za vrijeme vatikanskoga sabora. Za događaje, koji su se u sa-